

Asianro 585/05.04.00/2020

§ 201**Raision ja Ruskon yhteistoiminta-alueen lausunto Varsinais-Suomen erityishuoltopiirin kuntayhtymän toimintasuunnitelmaan vuodelle 2021****Päätöshistoria**

Sosiaali- ja terveystalvelujen lautakunta 10.6.2020 80 §

Palveluyksikön johtaja Katarina Leino 27.5.2020:

Lausuntopyyntö Varsinais-Suomen erityishuoltopiirin kuntayhtymän toimintasuunnitelmaan vuodelle 2021

Varsinais-Suomen erityishuoltopiirin kuntayhtymä pyytää 25.5.2019 saapuneella kirjeellä jäsenkunnilta lausuntoja kuntayhtymän toimintasuunnitelmaan vuodelle 2021. Lausuntoja pyydetään 4.9.2020 mennessä.

KTO- kehitysvamma-alan tuki- ja osaamiskeskuksen lausuntopyynnössä todetaan, että kuntakirjeen lähettämisaikana elämme vielä hyvin epävarmoja aikoja koronapandemiasta johtuen. Aiempina vuosina KTO on onnistunut tasapainottamaan toimintansa ja taloutensa, joten hallitus esittää kevätvaltuustolle vuoden 2019 tilinpäätöksen yhteydessä, että jäsenkunnille palautetaan 500.000 € palvelujen käytön suhteessa.

Vuoden 2020 ensimmäisenä neljänneksenä KTO:n talous on pysynyt tasapainossa. Huhtikuussa kriisin keskellä toimintaa jouduttu sopeuttamaan, ja sama jatkuu jossain määrin vielä kesän ajan.

Tavoitteena KTO:lla on tulojen ja menojen tasapainossa pitäminen ja palvelujen hintojen tarkistaminen vain siltä osin kuin ne eivät kata toiminnasta syntyviä kuluja. Uutta kunnallista yleistä työehtosopimusta ei vielä ole, joten palkankorotusten vaikutusta vuosien 2021-2023 talouteen ei täysin pystytä arvioimaan.

KTO tekee palvelumuotoilua seuraten toimintaympäristöstä tulevia palvelutarpeita. Tähän liittyy kiinteästi tehokas henkilöstösuunnittelu. Sote-valmistelu ja muut lakihankkeet odottavat edelleen. Maakunnallisissa hankkeissa KTO on mukana.

Raision kaupunki toteaa lausuntonaan Raision ja Ruskon yhteistoiminta-alueen osalta seuraavaa:

Raision ja Ruskon Yhteistoiminta-alueella kehitysvammahuollon palveluihin ei ole suunnitelmakaudella 2021 tulossa olennaisia muutoksia. Tavoitteena ovat asiakaslähtöiset ja laadukkaat palvelut kehitysvammaisille henkilöille ja että palvelut tukevat kehitysvammaisten henkilöiden omista valinnoista lähtevää elämää heidän omissa lähiyhteisöissään. Henkilöille, joilla on kehitysvamma,

pyritään luomaan riittävä palvelu- ja tukiverkosto ensisijaisesti yhteistoiminta-alueen omina palveluina. Kehitysvammaisten henkilöiden laitosasuminen on purettu yhteistoiminta-alueella.

Omia tuotettuja palveluja Raision ja Ruskon yhteistoiminta-alueen kehitysvammahuollossa ovat varhaiskuntoutus, perhetyö, työ- ja päivätoiminta, autettu-, ohjattu- ja tuettu asuminen sekä toimeksiantosopimussuhteinen perhehoito sekä loma-ajanhoito vanhempien työssäolon aikana. Yhteistoiminta-alueella toimii myös kehitysneuvola.

Kehitysvammaiset, joiden toimintakykyä vastaavia tarpeita ei ole voitu järjestää omissa palveluissa, on palveluita ostettu niiltä yksityisen sektorin toimijoilta, joilla on erityisosaamista kyseisestä asiasta.

KTO tuki- ja osaamiskeskuksesta ostetaan seuraavia palveluita:

- ohjattua asumista yhdelle raisiolaiselle asiakkaalle
- autettua asumista yhdelle ruskolaiselle asiakkaalle sekä yhdelle raisiolaiselle asiakkaalle
- koululaisten aamu- ja iltapäivähoitoa Mylly-Antin koulun yhteydessä toimivasta aamu- ja iltapäiväkerhosta yhdelle raisiolaiselle
- työtoimintaa yhdelle ruskolaiselle asiakkaalle
- lyhytaikaishoitoa/omaishoidon tukipalvelua neuropsykiatrisessa yksikössä yhdelle raisiolaiselle asiakkaalle
- neuropsykiatrista kuntoutuspalvelua KTO:n kuntoutusosastolla yhdelle raisiolaiselle asiakkaalle, asiakas odottaa pitkäaikaisen asumisen paikkaa Hanhenpuiston asumisyksikköön sekä toiselle raisiolaiselle asiakkaalle kriisijakson palveluita tarvittaessa

Raision ja Ruskon yhteistoiminta-alue tarvitsee tulevaisuudessakin erityis- huoltopiirin asiantuntemusta ja erityisosaamista, jotka liittyvät konsultaatio-, neuvonta- sekä avo- ja asumispalveluihin. Palveluntarpeet ovat usein ennalta arvaamattomia. Lisäksi erityishuoltopiiriltä ostetaan tarvittaessa määräaikaista hoito- ja kuntoutusjaksoja täydentämään omia palveluja henkilöille, joilla on vaativia erityistarpeita liittyen mielenterveyden tai autismin kirjon häiriöihin sekä haastavaan käytökseen.

KTO:n pyytämiin linjauksiin Raision ja Ruskon yhteistoiminta-alueella todetaan seuraavaa:

KTO:n kuntoutuskeskuksessa on 69 asiakaspaikkaa, jotka on tarkoitettu tutkimus-, kuntoutus-, kriisi- ja lyhytaikaishoidon paikoiksi. Lapsille on kaksi yksikköä ja aikuisille kolme. KTO toteaa, että erityisesti neuropsykiatristen tutkimus- ja kriisijaksojen vaikuttavuuden ja asiakkaan paremman kotiutumisen kannalta tärkeitä ovat jalkautuvat seurantakäynnit asiakkaan kotiympäristöön. KTO:lla valmius kehittää palvelutuotetta, johon sisältyisi 1-3 seurantakäyntiä. KTO tiedustelee em. palvelutuotteen tarvetta. Raision ja Ruskon yhteistoiminta-alueella palveluita pyritään tuottamaan omina palveluina, joka koskee

myös asiakkaan kotiin vietäviä palveluita, ohjaus- ja tukikäyntejä. Edellä mainittuun KTO:n palvelutuotteeseen, seurantakäynteihin, ilmaantuvat tarpeet arvioidaan yhdessä palvelutarjoajan kanssa erikseen.

KTO:n perheen tukipalveluita ovat lyhytaikainen ja päiväaikainen huolenpito sekä erityisperhetyö. KTO tulee lisäämään perheiden kanssa tehtävää yhteistyötä, vertaisryhmien perustamista sekä erityisperhetyötä asiakkaiden koteihin. Raision ja Ruskon yhteistoiminta-alueella em. palveluita tuotetaan omina palveluina. Vertaisryhmätoiminta ja ryhmien perustaminen voisi olla palvelumuotona tarpeellinen yksittäisille raisiolaisille ja ruskolaisille asiakkaille. KTO:n toiminta-alue on laaja, jolloin vertaisryhmien muodostaminen ja koordinoiminen olisi sille luontevaa.

KTO tuo esiin lausunnossaan, että työ- ja päivätoiminnassa osallisuutta edistävä toiminta on muuttanut uusiin tiloihin Turkuun Saippua Centeriin ja että päivätoiminnan yksiköt on suunnattu pääosin vaikeasti vammaisille ja/tai syvästi autismin kirjon henkilöille. Tiloissa toimii myös elämäntaitovalmennus, joka on itsenäistä elämää ja aikuisuutta tukevaa tavoitteellista opetusta ja ohjausta. Uusien toimivien tilojen myötä KTO on pystynyt kehittämään päivätoiminnan sisältöä asiakkaiden tarpeiden ja toiveiden mukaisesti. Uudet tilat ovat mahdollistaneet myös uusien asiakkaiden ottamisen. Raision ja Ruskon yhteistoiminta-alueella on joitakin asiakkaita, joilla on tarvetta vaikeasti kehitysvammaisille tai syvästi autismin kirjon henkilöille suunnatulle osallisuutta edistävälle toiminnalle.

KTO:n työllisyyttä edistävää toimintaa järjestetään Turun Ravattulassa. Työvalmennuksen alustoina ovat erilaiset liiketoimintaa harjoittavat toimijat, joiden toimialalta on löydettävissä asiakkaalle soveltuvia tehtäviä. KTO on valmis kasvattamaan työvalmennuksen osuutta ja tiedustelee työvalmennuksen tarvetta. Raision Ruskon kehitysvammapalveluissa omina toimintoina tuotetaan työ- ja avotyötoimintaa, jossa palveluissa on omat ohjaaja resurssit, joiden työnkuvaan kuuluu työvalmennukset ja työpaikkakäynnit. Tällä hetkellä tarvetta KTO:n työvalmennukselle ei ole.

Uusia asumisyksiköitä KTO:lla on tulossa Sauvoon (uudet asiakkaat tammi-kuussa 2021), Lietoon ja Loimaalle (Hanhenpuiston asumisyksikölle uudet tilat) sekä Paimioon. KTO:n tavoitteena on, että asukkaat pääsisivät muuttamaan tarvittavan tuen suhteen oikeaan asumispaikkaan joko kodistaan tai kuntoutuksen jälkeen mahdollisimman nopeasti. Asumispalvelujen suhteen lausuntopyynnössä pyydetään kannanottoa seuraaviin kysymyksiin: Miten KTO:n tulisi huomioida tuotteiden hinnoittelussa, jos kunta varaa asumisyksikköpaikan etukäteen asiakkaalle/tietylle kunnalle tai jos paikkaa pidetään varattuna 21 karenssipäivän jälkeen? Millainen malli olisi oikeudenmukainen suhteessa muihin jäsenkuntiin? Peruskulut kuitenkin säilyvät asumispaikan suhteen, ja nyt ne ovat jakautuneet tasaisena alijäämänä kaikille palveluja ostaville kunnille. Vaihtoehtoina KTO esittää, että olisi sopia vakiotuote, jolla kiinteät kulut katetaan varauksen ajan, sopia asiasta joka kerta erikseen kunnan kanssa tai ottaa huomioon tämä kuntasuoritteessa valmiiksi. Raision

ja Ruskon yhteistoiminta-alueella nähdään hinnoittelutilanne haasteellisena tilanteissa, joissa yksikkö ei ole vielä valmis ottamaan uutta asukasta ja asukas odottaa paikkaa kuntoutuskeskuksen osastolla. Päällekkäisiä maksuja ei tällaisessa tilanteessa voi periä. Tilanteet varmaankin vaihtelevat varauksissa, joten asiasta erikseen sopiminen kunnan kanssa olisi luontevin tapa toimia.

Oikeudenmukaisuuden varmistaminen myös asumisen laskutuksessa tilanteissa, joissa asiakas käy kunnan maksamassa osallisuutta tai työllistymistä edistävässä päivätoiminnassa voitaisiin varmistaa asumispalvelun vakiotuotteella.

KTO:n lausunnossa todetaan, että koronakriisin aikana KTO otti melkoisen digiloikan erityisesti asiantuntijapalvelujen etätyön toteuttamisessa. Tätä työmuotoa tullaan jatkamaan soveltuvien osien tulevina vuosina. Tämä työmuoto tulee vähentämään asiakkaan matkakustannuksia, jotka ovat KTO:n kustannettavia, kuten laki kehitysvammahuollosta edellyttää.

Kunnat eivät ole ostaneet KTO:lta lääkinnälliseen kuntoutussuunnitelman tekemiseen sosiaalityötä. Todennäköisesti johtuen kuntien rajallisista sosiaalityön resursseista KTO on joutunut sisällyttämään sosiaalityötä kuntoutussuunnitelmien valmistavaan työhön. Tästä johtuen joudumme jatkossa sisällyttämään kustannuksia sosiaalityöstä kuntoutussuunnitelman hintaan. KTO tiedustelee mikä on kuntanne kannanotto sosiaalityön osuuteen kuntoutussuunnitelmissa. Näkemys Raision ja Ruskon alueella on, että tarvittaessa voidaan sosiaalityö sisällyttää, mutta päällekkäisyyttä Raision ja Ruskon oman sosiaalityön kanssa ei saa syntyä. Tämä voidaan varmistaa siten, että KTO ilmoittaa kuntaan asiakkaan kuntoutussuunnitelman ajankohdasta, jolloin kunnassa arvioidaan tilanne oman sosiaalityön osalta ja osallistutaan omalla sosiaalityön resurssilla kuntoutussuunnitelman teon yhteydessä. Näin on nyt toimitukin.

KTO on kouluttanut työntekijöitään menetelmiin (ADOS ja ADI-ER), jotka auttavat autismikirjon häiriöiden diagnostiikassa ja em. häiriöiden kuntoutuksen suunnittelussa ja tulee sisällyttämään palvelutuotteisiinsa "Autismin kirjon arviointipalvelun". KTO tiedustelee onko kunnalla tarvetta autismikirjon henkilöiden tarkempaan diagnostiikkaan ja kuntoutuksen suunnitteluun. Raision ja Ruskon yhteistoiminta-alueella tarvetta tarkempaan diagnostiikkaan voi ajoittain yksittäisten asiakkaiden kohdalla mahdollisesti ilmetä, joten koulutus on tarpeellista.

Vaikeavammaisten peruskoulun asemoinnista on keskusteltu vilkkaasti viime vuosina kuntien ja erityisesti viime vuonna kuntien sivistystoimen johtajien kanssa. Toistaiseksi on päädytty siihen, että KTO ylläpitää Mylly-Antin koulua. Nyt koululle on palkattu oma rehtori syyslukukaudesta 2020 lähtien. Hän suunnittelee opetuksen sisältöä ja koulun infraa yhdessä kuntien opetustoitimien kanssa. Raision ja Ruskon kehitysvammapalvelut näkevät, että yhteis-

työ kunnan opetustoimen kanssa on hyvä asia ja myönteiset vaikutukset näkyvät varmasti yhtenäisissä erityisopetuksen sisällöissä, joka on raisiolaisten ja ruskolaisten oppilaiden laadukkaan opetuksen kannalta tärkeä asia.

Toimintakaudelle 2021 KTO pyytää kuntien kannanottoa siihen, miten KTO:n tehtävien hoito nähdään tulevassa maakunnassa. Raision ja Ruskon yhteistoiminta-alueella todetaan, että laki kehitysvammaisten erityishuollosta pysyy edelleen voimassa ja KTO tuottaa palvelut tämän lain nojalla. Henkilöt, joilla on kehitysvamma, tarvitsevat paljon apua ja tukea päätöksenteossa ja palvelujärjestelmän jäsentämisessä. Toimintaympäristön muutoksessa ja mahdollisten sisältölakien muuttuessa tämä tulee edelleen ottaa huomioon.

Raision ja Ruskon yhteistoiminta-alue pitää KTO:n palveluita kehitettäessä tärkeänä sitä, että nykyisten palveluiden hintoihin ei kohdistu suuria nostopaineita. Uusia palveluita kehitettäessä kustannustehokkuuden näkökulma on tärkeä ottaa huomioon sekä se, että palveluita ei rakenneta päällekkäin kuntien omien palveluiden kanssa. KTO:n on aina hyvä ottaa huomioon kuntien taloustilanne ja tiedottaa ajoissa palveluiden muuttumisesta. Hinnoittelu tulisi toteuttaa kustannuslaskennan pohjalta, eikä kustannusten kasvu saisi ylittää kuntien sosiaali- ja terveystalouden yleistä kustannuskasvua. Palveluja suunniteltaessa yhteistyö kuntien kanssa on tärkeää. Näin kaikilla osapuolilla, perheellä, asiakkaalla ja kunnalla, on tiedossa palvelujen todellinen tarve ja niiden järjestämismahdollisuudet. Raision ja Ruskon yhteistoiminta-alue pitää tärkeänä sitä, että Varsinais-Suomessa säilyy riittävä kehitysvamma-alan tuki ja erityisosaaminen. Tämä edellyttää, että KTO jatkaa osaamisensa kehittämistä ottaen huomioon kuntien taloudelliset realiteetit.

Päätösehdotus

Sosiaali- ja terveystalouden johtaja Juha Sandberg

Sosiaali- ja terveystalouden lautakunta esittää oheisen vastauksen Raision kaupunginhallitukselle ja Ruskon kunnanhallitukselle annettavaksi lausuntona Varsinais-Suomen erityishuoltopiirin kuntayhtymän toimintasuunnitelmaan vuodelle 2021.

Pöytäkirja tämän asian osalta tarkastetaan kokouksessa.

Päätös

Sosiaali- ja terveystalouden lautakunta hyväksyi ehdotuksen yksimielisesti.

Leena Rihko poistui esteellisenä kokouksesta tämän asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi kello 18.09 – 18.11. Esteellisyyden peruste hallintolain 28 § 1 mom. 5 kohta (yhteisöjäävi). Leena Rihko on Varsinais-Suomen erityishuoltopiirin kuntayhtymän hallituksen jäsen.

Pöytäkirja tämän asian osalta tarkastettiin kokouksessa.

Tämän asian kohdalla Leena Rihkon sijaan toisena pöytäkirjantarkastajana toimi Niina Äikäs.

Turo Vuorenhela liittyi kokoukseen tämän asian käsittelyn aikana.

Oheismateriaali 8 Lausuntopyyntö KTO

Päätösehdotus Vs. kaupunginjohtaja Antti Korte

Kaupunginhallitus esittää oheisen vastauksen annettavaksi lausuntona Varsinais-Suomen erityishuoltopiirin kuntayhtymän toimintasuunnitelmaan vuodelle 2021.

Päätös

Kaupunginhallitus hyväksyi ehdotuksen yksimielisesti.

Tiedoksi Varsinais-Suomen Erityishuoltopiirin kuntayhtymä

